

Sygn. akt III SK 73/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik (sprawozdawca)

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa P. Spółki Akcyjnej w B.
przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki
o ustalenie wysokości korekty rocznej kosztów osieroconych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 stycznia 2017 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 25 kwietnia 2013 r., sygn. akt VI ACa .../12,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 25 kwietnia 2013 r., VI ACa .../12 Sąd Apelacyjny w [...] oddalił
apelację Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (Prezes URE) od wyroku Sądu
Okręgowego w [...] z 19 czerwca 2012 r., XVII AmE .../10. Wyrokiem tym Sąd

pierwszej instancji zmienił decyzję prezesa URE z 30 lipca 2010 r. Decyzją tą Prezes URE ustalił dla P. G. S.A. (powód) za rok 2009 wysokość korekty rocznej kosztów osieroconych jaką powód ma zwrócić Zarządcy Rozliczeń S.A. na kwotę (-) 395.464 zł. Sąd pierwszej instancji ustalił wysokość korekty rocznej dla powoda na kwotę (-) 8.134.352 zł, zgodnie z żądaniem odwołania.

Sąd Okręgowy przyjął, że Prezes URE wadliwie wyliczył kwotę korekty rocznej kosztów osieroconych dla całego 2009 r., opierając się na treści art. 2 pkt 6 z dnia 29 czerwca 2007 r. o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej (Dz.U. 2007 r., Nr 130, poz. 905 ze zm., dalej jako ustawa KDT), ponieważ powód wchodzi w skład grupy kapitałowej P. Dlatego, zdaniem Prezesa URE, okres korygowania dla powoda kończy się w dniu, w którym wygasłaby najdłuższa umowa długoterminowa, której stroną jest inny wytwórca wchodzący w skład tej samej grupy kapitałowej. Sąd pierwszej instancji uznał natomiast, że okres korygowania dla powoda upłynął z dniem 15 lutego 2009 r., dlatego w późniejszym okresie powód nie dokonuje korekty rocznej kosztów osieroconych. Sąd nie podzielił stanowiska Prezesa URE, zgodnie z którym okres korygowania dla powoda upływał w dniu 15 lutego 2016 r. (data, w której wygasłaby umowa długoterminowa dla wchodzącego – zdaniem organu - w skład tej samej grupy kapitałowej wytwórcy – Elektrownia T. S.A., który to wytwórca według Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wchodził w skład grupy kapitałowej B.). Korekta kosztów osieroconych powinna być wyliczona proporcjonalnie do ilości dni do końca okresu korygowania (tj. do 15 lutego 2009 r.).

W dalszej kolejności, Sąd pierwszej instancji zakwestionował wartości przyjęte przez Prezesa URE za podstawę wyliczeń, poszczególnych zmiennych składających się na wzór obliczania korekty rocznej kosztów osieroconych. Bazując na stanowisku Prezesa URE, zgodnie z którym w przypadku dzielenia przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zarzutów odwołania, wskazane w odwołaniu wyliczenie kwoty korekty rocznej kosztów osieroconych jest prawidłowe, Sąd ten zmienił decyzję Prezesa URE w opisany powyżej sposób.

Prezes URE zaskarżył wyrok Sądu pierwszej instancji apelacją w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił w szczególności naruszenie art. 31 ust. 1 oraz

art. 32 ust. 1 ustawy KDT przez przyjęcie, że brak odpowiednich danych w załączniku nr 3 i 5 uniemożliwia dokonanie korekty końcowej po 2009 r., mimo że powód wchodzi w skład grupy kapitałowej, w której ostatni kontrakt długoterminowy wygasłby 15 lutego 2016 r. oraz art. 35 ustawy KDT przez jego niezastosowania przez Sąd pierwszej instancji w sytuacji zmiany zaskarżonej decyzji zgodnie z sentencją wyroku bez naliczenia odsetek od korekty rocznej kosztów osieroconych.

Oddalając apelację Prezesa URE, Sąd drugiej instancji uznał, że okres korygowania dla powoda kończył się z dniem 15 lutego 2009 r., co wynika z treści załączników do ustawy KDT. Odnosząc się do treści art. 2 pkt 6 ustawy KDT, Sąd drugiej instancji uznał, że dotyczy on tylko grup kapitałowych istniejących w dacie uchwalenia ustaw i przewidzianych w załącznikach do ustawy KDT. Ponieważ w załącznikach do ustawy KDT brak danych dla powoda do dokonywania korekty rocznej kosztów osieroconych po 2009 r., nie jest możliwe dokonywania takiej korekty dla tego podmiotu. Dlatego nie można przyjąć poglądu, zgodnie z którym ustawodawca przewidział dalsze korekty kosztów osieroconych dla podmiotu takiego jak powód po upływie terminu wskazanego dla każdego z wytwórców. Dlatego Sąd Apelacyjny w [...] nie uwzględnił zarzutu naruszenia art. 31 ust. 1 oraz art. 32 ust. 1 ustawy KDT.

Sąd Apelacyjny w [...] nie podzielił także zarzutu naruszenia art. 35 ustawy KDT. Ponieważ wysokość korekty rocznej kosztów osieroconych obliczona przez Prezesa URE w decyzji nie uzasadniała naliczenia odsetek, Prezes URE nie orzekł w tym przedmiocie w zaskarżonej decyzji. Wobec zmiany treści decyzji zaskarżonym wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, orzeczenie w przedmiocie odsetek zaktualizowało się. Sąd jednak nie mógł uwzględnić żądania Prezesa URE, by zmienić jego decyzję w tym przedmiocie i w ten sposób, by powiększyć kwotę korekty kosztów osieroconych o należne odsetki, gdyż kwestia ta nie została rozstrzygnięta w decyzji Prezesa URE. Przedmiotem postępowania sądowego jest zaś treść decyzji organu i zawarte w niej rozstrzygnięcie. W braku takiego rozstrzygnięcia brak jest drogi sądowej do orzekania w tym przedmiocie przez Sąd powszechny.

Prezes URE zaskarżył wyrok Sądu drugiej instancji skargą kasacyjną. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie: 1) art. 2 pkt 1 ustawy KDT przez

błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że o przynależności wytwórcy do grupy kapitałowej przesądza stan w dniu wejścia w życie ustawy KDT; 2) art. 2 pkt 6 ustawy KDT przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że okres korygowania dla wytwórców wchodzących w skład grupy kapitałowej odnosi się tylko do tych wytwórców, którzy wchodzili w skład grup kapitałowych w dacie uchwalenia ustawy, a przez to, że nie jest przewidziane przedłużenie okresu korygowania ponad okres trwania danej umowy długoterminowej dla wytwórcy, który stał się częścią grupy kapitałowej po uchwaleniu ustawy KDT; 3) art. 35 ustawy KDT poprzez niezastosowanie, mimo iż skutek zaaprobowania przez Sąd Apelacyjny w [...] zmiany wysokości korekty rocznej kosztów osieroconych dla powoda (dokonanej przez Sąd pierwszej instancji) zaistniały przesłanki do zastosowania tego przepisu i naliczenia stosownych odsetek.

Prezes URE wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o wydanie orzeczenia reformatoryjnego i orzeczenie, że wysokość korekty rocznej kosztów osieroconych dla powoda za rok 2009 wynosi (-) 9.375.774 zł.

Uzasadniając wniosek o wydanie orzeczenia reformatoryjnego Prezes URE odwołał się do wyliczeń sporządzonych na użytek postępowania apelacyjnego. Organ przedstawił argumentację, że zastosowanie znajduje art. 35 ustawy KDT, ponieważ na mocy wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów powód został zobowiązany do zwrotu na rzecz Zarządcy Rozliczeń S.A. kwoty 8.134.352 zł, z uwagi na pobranie zaliczek na poczet kosztów osieroconych w wysokości przekraczającej o wymienioną kwotę rzeczywiście należną kwotę na pokrycie kosztów osieroconych w wysokości 1.440.519 zł. Różnica między kwotą zaliczek należnych i kwotą zaliczek wypłaconych wyniosła 84,96%, co powinno skutkować zastosowaniem art. 35 ust. 2 pkt 3 w związku z art. 35 ust. 4 ustawy KDT.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o jej oddalenie. Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 35 ustawy KDT, powód podnosi, że Sąd Apelacyjny prawidłowo odmówił zastosowania art. 35 ust. 4 ustawy KDT, ponieważ przepis ten nie został zastosowany przez Prezesa URE. W zaskarżonej odwołaniu decyzji Prezes URE przyjął, że nie zachodzi podstawa dla zastosowania art. 35 ust. 4, ponieważ spełnione zostały warunki zastosowania art. 35 ust. 2 pkt 1 ustawy KDT,

zgodnie z którym odsetek nie nalicza się w przypadku różnicy między kwotą pobranych zaliczek a wysokością korekty kosztów osieroconych, wyliczoną przez organ.

Powód wyjaśnił, że zgadza się z wyliczeniem Prezesa URE, zgodnie z którym obliczona przez powoda w odwołaniu kwota korekty (uwzględniona przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów) stanowi 84,96% kwoty wypłaconych powodowi zaliczek na 2009 r. W takiej sytuacji powód akceptuje, że zobowiązany jest zapłacić Zarządcy Rozliczeń S.A. odsetki. Jednakże, według powoda, po prawomocnym zakończeniu sprawy z odwołania od decyzji Prezesa URE (w toku której zmieniono wysokość korekty rocznej z tym skutkiem, że po stronie przedsiębiorstwa energetycznego zaktualizował się obowiązek zapłaty odsetek), Prezes URE wydaje stosowną decyzję. Zdaniem powoda przemawia za tym treść art. 35 ust. 4 w związku z ust. 6 ustawy KDT.

W dalszej kolejności powód argumentuje, że kwota odsetek powinna zostać wyliczona przy założeniu, że skala odsetkowa wynikająca z art. 35 ust. 2 ustawy KDT ma charakter progresywny, a nie stały. Oznacza to, że do kwoty stanowiącej do 35% różnicy odsetki nie są naliczane, od kwoty między 35% a 60% różnicy odsetki nalicza się według stawki z art. 35 ust. 2 pkt 2 ustawy KDT, zaś dopiero od kwoty stanowiącej nadwyżkę ponad 60% stosuje się odsetki w wysokości z art. 35 ust. 2 pkt 3 ustawy KDT.

Ponadto, według powoda, skoro zgodnie z art. 35 ust. 3 ustawy KDT odsetki nalicza się od dnia, w którym wytwórca otrzymał pierwszą ratę zaliczki na dany rok, nie można podzielić założenia Prezes URE, zgodnie z którym odsetki od całej kwoty ustalonej różnicy nalicza się od dnia w którym wytwórca otrzymał pierwszą ratę zaliczki na dany rok, lecz odrębnie od daty wypłaty każdej z rat zaliczki oraz od kwoty nadmiernie pobranych środków w ramach danej raty zaliczki. Powód odwołał się do swojego pisma procesowego z 29 listopada 2010 r. przyjmując, że Prezes URE powinien naliczyć odsetki od kwoty 2.033.588 zł (1/4 kwoty, jaką powód ma zwrócić Zarządcy Rozliczeń) kolejno od daty wypłaty każdej z rat zaliczki, to jest od 3 kwietnia 2009 r., 3 lipca 2009 r., 5 października 2009 r. oraz 5 stycznia 2010 r., do dnia wydania decyzji. Tak wyliczona kwota odsetek wynosi 475.817,33 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna Prezesa URE jest zasadna, ponieważ w wyroku rozstrzygającym o odwołaniu od decyzji ustalającej inną wysokość korekty rocznej kosztów osieroconych niż uczynił to organ regulacji energetyki, Sąd jest zobowiązany zastosować art. 35 ustawy KDT. Rolą Sądu sprawującego merytoryczną kontrolę nad Prezesem URE w zakresie korygowania kosztów osieroconych jest – w przypadku uwzględnienia odwołania – nie tylko nadanie zaskarżonej decyzji treści zgodnej z żądaniem odwołania, ale także takiej treści, jaką zaskarżona decyzja powinna mieć *ab initio*. Z art. 35 ust. 4 ustawy KDT wynika dla Sądu Najwyższego, że przedmiotem kompletnej i prawidłowej decyzji Prezesa URE jest ustalenie wysokości korekty rocznej kosztów osieroconych wraz z odsetkami (o ile spełnione są przesłanki ich naliczenia). Obowiązek zapłaty odsetek wynika z ustawy KDT i jest niezależny od uznania organu. Niezależnie od tego, czy w decyzji – zgodnie z dotychczasową praktyką Prezesa URE - orzeka się odrębnie w poszczególnych punktach jej sentencji o wysokości środków podlegających zwrotowi tytułem korekty oraz o wysokości odsetek, czy łącznie wskazuje się kwotę podlegającą zwrotowi (wraz z odsetkami), a dopiero w uzasadnieniu wyjaśnia się, jaką część kwoty podlegającej zwrotowi stanowią odsetki, na podstawie powołanego wyżej przepisu Prezes URE rozstrzyga o wysokości korekty oraz o ewentualnym zwrocie środków „z” albo „bez” odsetek. Jak to wynika z zaskarżonej decyzji, Prezes URE rozstrzygnął o wysokości środków podlegających zwrotowi zarówno co do samej kwoty zaliczek na poczet kosztów osieroconych, jak i odsetek (choć w tym ostatnim zakresie rozstrzygnął negatywnie, stwierdzając brak obowiązku ich zapłaty). Dlatego Sąd Najwyższy nie podzielił poglądu, zgodnie z którym w sytuacji, gdy Prezes URE nie orzekł pozytywnie o obowiązku zapłaty odsetek, przedmiot zaskarżonej decyzji uniemożliwia Sądowi orzeczenie o odsetkach, jeżeli obowiązek ich zapłaty zaktualizuje się wskutek ustalenia w postępowaniu sądowym, że beneficjent programu kosztów osieroconych powinien zwrócić taką część pobranej zaliczki na poczet kosztów osieroconych, którą ustawodawca połączył z koniecznością uiszczenia odsetek.

Sąd Najwyższy podziela natomiast stanowisko powoda, zgodnie z którym odsetki powinny być naliczane od poszczególnych dat wypłaty zaliczek, przy czym – w stanie faktycznym tej sprawy – w przypadku naliczenia odsetek od pierwszej raty zaliczki, odsetki te należy obliczyć od kwoty przekraczającej wysokość kosztów osieroconych, do rekompensowania których powód miał ostatecznie prawo.

Z art. 35 ust. 3 ustawy KDT, zgodnie z którym odsetki nalicza się od dnia, w którym wytwórca otrzymał pierwszą ratę zaliczki na dany rok wynika jednoznacznie, od kiedy liczy się odsetki. Datę końcową stanowi data decyzji, skoro wytwórca dokonuje zwrotu środków w wysokości określonej w decyzji, a na środki te składają się kwoty pobranych zaliczek oraz odsetki, o ile spełnione są przesłanki ich naliczenia. W dalszej kolejności Sąd Najwyższy stwierdza, że decyzja Prezesa URE, w której prawidłowo wyliczono kwotę środków podlegających zwrotowi na rachunek Zarządcy Rozliczeń S.A., ustala obowiązek odsetkowy do dnia wydania decyzji. Dlatego także w orzeczeniu sądowym ustalającym inną wysokość korekty kosztów osieroconych, z której rozliczeniem łączy się obowiązek zapłaty odsetek w wysokości przewidzianej w ustawie KDT, orzeka się o tych odsetkach na dzień wydania decyzji Prezesa URE. Jak już bowiem wyjaśniono powyżej, w przypadku uwzględnienia odwołania Sąd zmienia decyzję organu i nadaje jej taką treść, jaką powinna mieć od samego początku.

Odnosząc się do problemu, w jakiej wysokości powód powinien płacić odsetki, Sąd Najwyższy nie zgodził się z argumentacją, że art. 35 ust. 2 ustawy KDT zawiera skalę degresywną odsetek. Przepis art. 35 ust. 2 ustawy KDT stanowi o „różnicy”, której wartość determinuje, czy w ogóle nalicza się odsetki (pkt 1), czy nalicza się odsetki w wysokości powiększonej o 2 albo o 4 punkty procentowe (pkt 2 i 3). Skala nie ma więc charakteru progresywnego.

Sąd Najwyższy nie znalazł natomiast podstaw do uwzględnienia, w okolicznościach faktycznych sprawy, zarzutów naruszenia art. 2 pkt 1 ustawy KDT oraz art. 2 pkt 6 ustawy KDT. Chociaż z wyroku Sądu Najwyższego z 10 listopada 2016 r., III SK 53/13 (LEX nr 2169496), wydanego w ślad za wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 15 września 2016 r. w sprawie C-574/14 P. SA (ECLI:EU:C:2016:686), wynika, że przy ustalaniu korekty rocznej kosztów osieroconych uwzględnia się rzeczywistą przynależność wytwórców objętych

ustawą KDT do grup kapitałowych w okresie rocznym, za który dokonywana jest korekta a nie według stanu opisanego w załączniku nr 7 do ustawy KDT, to w zaskarżonym wyroku nie odmówiono zastosowania art. 32 ustawy KDT i uwzględnienia wyniku finansowego innego podmiotu wchodzącego w skład tej samej grupy kapitałowej. Pojęcia „grupa kapitałowa” oraz „okres korygowania” mają znaczenie z punktu widzenia stosowania art. 32 ust. 1 ustawy KDT oraz – ewentualnie - decyzji w przedmiocie korekty końcowej kosztów osieroconych.

Ponieważ wysokość odsetek i zasady ich obliczania były sporne, a w odróżnieniu od innych spraw kasacyjnych z zakresu kosztów osieroconych strony nie doszły do porozumienia co do wyliczenia należności, na jakie powinna opiewać skorygowana w postępowaniu sądowym decyzje organu, Sąd Najwyższy nie miał podstaw do wydania orzeczenia reformatoryjnego i orzekł jak w sentencji.

kc